

Vihdin kunnan metsäsuunnitelma vuosille 2025 - 2034

Tämä metsäsuunnitelma on laadittu Vihdin kunnan omistuksessa oleville metsille kymmenvuotiskaudelle 2025-2034. Suunnitelman on laatinut Metsänhoitoyhdistys Länsi-Uusimaan yhteistyökumppani Metsäavain Oy. Pääsuunnittelijoina toimivat Metsäavain Oy:n Petteri Mönkkönen ja metsänhoitoyhdistyksen metsäasiantuntija Hannu Hotma. Maastotöistä ja kuviokohtaisesta suunnittelusta vastasi Metsäavain Oy:n metsätalousinsinööri Seppo Rautio. Maastotyöt sijoituivat aikavälille syyskuu 2023 – syyskuu 2024. Valmis suunnitelma koostettiin lokakuussa 2024.

Suunnitelmaa laadittaessa käytiin vuoropuhelua tavoitteista ja sopivista toimenpiteistä Vihdin kunnan johtavan puutarhurin Mervi Räsäsen kanssa. Vihdin kunnan asukkaita osallistettiin suunnitelman laatimiseen asukastilaisuuksissa 29.2.2024 ja 16.10.2024. Syyskuussa 2024 toteutettiin Maptionnaire-karttatyökalun avulla asukkaille suunnattu kysely, jolla kerättiin kunnan metsiin liittyviä havaintoja, jotka jakautuivat muun muassa luontohavaintoihin ja maisemahavaintoihin sekä kunnossapidon arviointeihin ja alueiden kehittämistoiveisiin. Lisäksi 5.8. 2024 järjestettiin Vihdin kunnan, Metsänhoitoyhdistys Länsi-Uusimaan, Metsäavain Oy:n ja sidosryhmien yhteinen maastoretkeily Pääkslahden alueelle.

Maastossa arvioitiin kuvioittain puusto, metsätyyppi, korjuukelpoisuus sekä sopivat hoitotyö- ja hakkuuehdotukset metsän luonto-, maisema- ja virkistysarvojen kannalta. Maastotyössä kerättiin havaintoja metsälain erityisen tärkeistä elinympäristöistä, luonnonsuojelulain suojelemista luontotyypeistä sekä muista arvokkaista elinympäristöistä. Maastotöiden jälkeen seurasi puuston kasvun laskenta Foresta-metsätietojärjestelmällä ja toimenpiteiden toteutusajankohtien määrittäminen siten, että metsät säilyisivät monimuotoisina, terveinä, viihtyisinä ja turvallisena.

Runsaasti varttunutta metsää

Vihdin kunnalla on metsätalousmaata 1073 ha, josta metsämaata on 1016 ha ja loput 57 ha kitu- ja joutomaata sekä pieneltä osin muuta metsätalousmaata, kuten metsätalouden pysyviä varasto- tai tonttimaita. Maapohjat ovat pääosin reheviä ja hyvin kantavia kivennäismaita: metsätalousmaasta 87 % on kangasmaata, kun vain 7 % on suometsää ja

lopun ovat kitu- ja joutomaata. Lehdoksi luokiteltuja kasvupaikkoja on metsämaasta 3 %, lehtomaisen kankaan viljavuustyyppiä 26 %, tuoreen kankaan kasvupaikkoja 41 % ja kuivahkoa kangasta 30 %. Näitä karumpia metsämaan kasvupaikkoja on Vihdin kunnan mailla vain pieniä pinta-aloja. Kitumaaksi luokiteltuja alueita Vihdin kunnan mailla ovat vähäpuustoiset kallioalueet ja suot, joilla puuston kasvu on heikompaa kuin 1 m³/ha/vuosi. Joutomaaksi luokiteltuja alueita ovat avokalliot ja avosuot, jotka ovat tyypillisesti pienialaisia.

Metsien yleisilme on varsin puustoinen, sillä metsistä 32 % on kehitysluokaltaan uudistuskypsiä ja 40 % varttuneita kasvatusmetsiä. Järeän ja vanhan metsän osuus tulee suunnitelmakauden aikana lisääntymään.

Metsäsuunnitelma on luonteeltaan ohjenuora ja suositus, ja suunnitelmassa olevia toimenpiteitä voi tarvittaessa muokata suunnitellun 10-vuotiskauden aikana. Perusteena toimenpiteiden muuttamiselle voivat olla esimerkiksi rakentamistarpeet ja puun markkinahinta tai äkilliset ja yllättävät metsätuhot kuten tuulesta, hyönteisistä tai lahosta johtuvat tuhot.

Eri kohteille erilaiset toimenpiteet

Ehdotettuihin toimenpiteisiin vaikuttivat metsän käytön tavoitteet. Taajama- ja virkistysmetsissä korostuvat metsien muut kuin taloudelliset arvot; lähellä asutusta olevat metsät ovat tärkeitä kuntalaisten hyvinvoinnille, niin ulkoilu- ja virkistysmielessä kuin kauniina koettuna maisemanakin. Lisäksi on huomioitava puuston säilyminen hiilivarastona sekä hiilinieluna. Näistä syistä taajama- ja virkistysmetsissä vältetään metsätalouden rajuimmin maisemaa muokkaavia toimenpiteitä, kuten avohakkuuta ja maanmuokkausta.

Taajama- ja virkistysmetsien toimenpide-ehdotuksissa sovellettiin peitteisen metsätalouden periaatteita, ja uudistaminen toteutetaan pääosin jatkuvan kasvatuksen menetelmiin kuuluvilla poiminta- tai pienaukkohakkuilla. Joitakin myrskytuhoille alttiita ja kirjanpainajatuhoista kärsineitä vanhoja kuusikoita joudutaan myös taajama- ja virkistysmetsissä uudistamaan avohakkuin. Taajama- ja virkistysmetsissä suoritettavien harvennusten sekä poiminta- ja pienaukkohakkuiden tarkoitus on puustoisuuden ylläpito, puuston terveyden tukeminen sekä virkistysarvojen edistäminen. Rakennettavilla alueilla

puustoa valmennetaan kestävämmän muuttuvia valo- ja tuuliolosuhteita. Metsänhoidon kustannuksia taajamametsissä lisäävät alikasvospuuston raivaukset ja hakkuutähteiden kerääminen.

Talousmetsissä toimenpide-ehdotukset tehtiin sekä jatkuvan kasvatuksen että tasaisen metsikkötalouden periaatteiden mukaisesti. Jatkuvaa kasvatusta suositettiin erityisesti kuvioilla, joilla on luontaisesti syntynyttä taimiainesta ja eri-ikäisrakenteisuutta.

Tasaikäiskasvatuksen toimenpiteitä ehdotettiin kuvioilla, joilla jatkuva kasvatusta on hyvin haasteellista esimerkiksi metsätuho-riskien ja heikon luontaisen taimettumisen takia.

Tasaikäiseen metsikkötalouteen kuuluvat keinollinen uudistaminen, taimikonhoito, harvennushakkuut ja uudistushakkuu. Uudistushakkuu toteutetaan tyypillisesti avohakkuuna, jonka jälkeen maanpinta muokataan istutettaville taimille tai siementen kylvölle sopivaksi kasvualustaksi. Taimikkoa hoidetaan tavallisimmin kaksi kertaa ja puuston kasvatukseen tähtäviä harvennuksia toteutetaan yhdestä kolmeen metsikön kiertoajan kuluessa. Kiertoaika, eli aika, jolloin puu varttuu istutetusta taimesta tai kylvetystä siemenestä päätehakkuukypsäksi, on kasvupaikasta ja puulajista riippuen 50-120 vuotta.

Talousmetsissä tavoitteena on kannattava puuntuotanto, joskin niissäkin tärkeänä periaatteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpito. Usein talousmetsätkin ovat osa samaa ekologista metsäaluetta kuin niiden vieressä olevat virkistysmetsät. Lisäksi on huomioitava hiilivaraston ja hiilinielun säilyminen hyvin hoidetussa metsässä.

Virkistyskäytöltään ja maisema-arvoiltaan erityisen tärkeillä talousmetsäkuvioilla vältetään päätehakkuita.

Kunnan metsämailla on suunnitelman kymmenvuotiskauden ajalle suunniteltu harvennuksia 207 hehtaarille ja poimintahakkuita 50 hehtaarille, kun avohakkuuta olisi tarkoitus käyttää vain 36 hehtaarin alalla.

Toimenpide-ehdotukset tehtiin kunkin metsäkuvion käytön tavoitteiden ehdoilla. Suurin osa hakkuista tullaan tekemään harvennuksina ja poimintahakkuina. Harvennuksissa osa puustosta poistetaan ja annetaan näin elinvoimaisille puuyksilöille paremmat mahdollisuudet kasvaa ja järeytyä. Poimintahakkuissa poistetaan vanhoja ja isoja puuyksilöitä ja myös pienempiä huonokuntoisia puita. Näin nuoremmalle, terveelle puustolle syntyy lisää elintilaa ja luontaisen taimettumisen edellytykset paranevat.

Kun ajatellaan suunnitelmaan merkittyjä hakkuiden toteuttamisvuosia, voidaan todeta seuraavaa: harvennuksia ei yleensä kannata lykätä, mutta päätehakuissa (joissa ei ole tuhouhkaa) ja ei-kiireellisissä poimintahakuissa voi hakkuun ajankohtaa tarpeen mukaan siirtää eteenpäin, jos vaikkapa halutaan säästää hakkuutuloja myöhempään ajankohtaan tai jos puun hinta sattuu olemaan kyseisenä vuonna huono. Puukauppoja suunnitellessa on huomioitava suunnitelmassa esitetyt järkevät korjuukokonaisuudet.

Huonokuntoiset ja iäkkäät havupuumetsät nostavat hyönteis- ja myrskytuhoriskejä ja voivat hoitamattomana johtaa tuhon takia avohakkuuseen. Avohakkuuta on suunnitelmassa kuitenkin pyritty välttämään aina kun mahdollista ja toimenpiteissä on pyritty jatkuvaan kasvatukseen.

Hakkuun ajankohta on määritelty kuvioittain metsän kasvun ja terveydentilan mukaan, huomioiden samalla naapurikuvioiden toimenpiteiden ajankohdat. Näin tavoitellaan järkeviä korjuukokonaisuuksia, joilla pyritään sekä taloudellisempaan puunkorjuuseen että maastoon, puustoon, tiestöön ja asukkaille aiheutuvien haittojen minimoimiseen.

Luonto- ja virkistysarvot keskiössä

Metsien hoitotöistä suurin osa on pienpuuston hoitoa, eli siistitään sahatyönä ylitieheää alikasvosta ja tiheiköitä, joissa on vaikea liikkua, ja jotka tyyppillisesti mielletään epäesteettiseksi lähimaisemassa. Samalla jäävälle alikasvokselle vapautuu elintilaa ja metsä säilyy tai muuttuu pikkuhiljaa eri-ikäisrakenteisemmaksi. Luontaista taimiainesta pyritään hyödyntämään ja lisäksi liian harvoille paikoille istutetaan kasvupaikalle sopivia taimia. Luontaisesta taimiaineksestä suositaan mahdollisuuksien mukaan erityisesti tammea, joka on pitkäikäinen, soveltuu muuttuvaan ilmastoon ja lisää luonto- ja virkistysarvoja. Muutamalle kuviolle on suunnitelmassa lisäksi ehdotettu tammen istutusta perustettavan koivutaimikon sekaan.

On suositeltavaa lisätä metsiköiden luontoarvoja sekä taajama- ja virkistysmetsissä että myös talousmetsissä esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Lisäämällä lahopuuta, kuten tekopötkelöitä lisäämällä ja kuolleen puun jättämisellä metsään.
- Lisäämällä riistatiheiköitä. Riistatiheikköjä tulee jättää myös taajama- ja virkistysmetsien pienpuuston poistoissa.

- Metsälakikohteiden ja muiden suojelukohteiden ympärillä rajataan toimenpide siten, että ei pelkästään täytetä lain minimivaatimusta vaan tuetaan luontoarvoja esimerkiksi jättämällä lakikohteen ympärille suojametsää.
- Säästöpuita suositellaan jätettäväksi sertifiointirajaa enemmän. Suositellaan toimenpidekuviolla mielellään yhtä tai kahta suurempaa säästöpuuryhmää sen sijaan, että jätettäisiin useita pieniä säästöpuuryhmiä tai yksittäisiä säästöpuita.
- Tarvittaessa tuetaan lehtolajeja puiden poistolla ja luonnonhoidolla.

Sekä talous- että taajamametsissä on otettu huomioon metsälain ja luonnonsuojelulain suojelemat kohteet ja ne on rajattu toimenpiteiden ulkopuolelle. Myös muut luonnonlaatu arvokkaat elinympäristöt ja museoviraston suojelemat kohteet rajoittavat mahdollista toimintaa tietyillä kuvioilla. Huomattavalla osalla kuvioista ei olekaan suunnitelmakaudella lainkaan toimenpiteitä.

Inventoiduista metsistä löytyi runsaasti ympäröivästä metsäluonnosta erottuvia, luontoarvoiltaan merkittäviä kohteita, jotka joko lakisääteisesti tulee jättää toimenpiteiden ulkopuolelle tai suositellaan jätettäväksi toimenpiteiden ulkopuolelle monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Palstoilla on esimerkiksi jyrkänteitä, kallioita, noroja ja puroja, vähäpuustoisia soita, kosteikkoja sekä lähteitä. Lisäksi suunnitelman tietoihin on kirjattu luonnonsuojelulaissa suojeltu pähkinäpensaikko ja tervaleppäkorpi.

Erityisen tarkasti suunniteltavia kohteita ovat esimerkiksi:

- Pääkslahden alue, joka on 184 hehtaarillaan myös kunnan suurin metsäkiinteistö, jolla sijaitsee WWF:n perintömetsäsopimuksella rauhoitettu 22,5 hehtaarin laajuinen alue. Myös muuten alueella on merkittäviä virkistys- ja luontoarvoja. Suunnitelmassa olevien toimenpiteiden toteutusta pitää harkita kuntalaisten virkistysmahdollisuuksia ja luontoarvoja painottaen. Pääkslahteen ei olekaan merkitty suunnitelmassa yhtään avohakkuuta, ja maltillisia harvennuksia ehdotetaan tehtäväksi kuvioilla, jotka ovat jo ennestään enemmän talousmetsätyyppisiä kohteita.
- Lentokentän alue, jolla on merkittäviä maisema- ja virkistysarvoja. Pääsääntöisesti tämän harjualueen vanhoille männiköille ei tehdä hakkuita.
- Kauhunkallio ja muut Kuuselan alueen kiinteistöt. Tällä alueella yhdistyvät Etelä-Nummelan osayleiskaavan vaatimukset, työpaikka-alueen tarpeet sekä kallioisten mäkien ja rämeypainanteiden luontoarvot. Toisaalta puustoa poistetaan ja

valmennetaan rakentamista varten, toisaalta alueita jätetään mahdollisimman paljon luonnontilaan.

Suunnitelma on laadittu PEFC-metsäsertifioinnin kriteerien mukaan. Vihdin kunnan metsät on myös mahdollista liittää tiukempaan FSC-sertifiointiin kuuluviksi. FSC-sertifioinnin kriteerit, kuten suojellun pinta-alan osuus, toteutuvat jo Vihdin kunnan metsissä.

Puuston määrä ja hiilivarasto kasvavat

Vihdin kunnan omistaman metsämaan puuston keskimääräinen tilavuus on 184 m³/ha, joka on suurempi kuin Uudenmaan maakunnan keskiarvo 168 m³/ha (Luonnonvarakeskuksen tilastot, VMI 12/13, 2018-2022). Puuston kasvu on 5,35 m³/ha/v, kun Uudenmaan keskiarvo on 6,9 m³/ha/v. Hieman keskiarvoa pienempi kasvun määrä johtuu varttuneen ja uudistuskypsäksi luokiteltavan puuston melko isosta osuudesta.

Suunnitelman mukaisilla toimenpiteillä Vihdin kunnan omistaman metsän puustomäärän ja puustoon sitoutuneen hiilen määrän on laskettu kasvavan. Nyt puustoa on kunnan mailla n. 190 000 m³, ja kymmenvuotiskauden lopulla 2034 sitä on laskettu olevan 204 000 m³. Myös puuston keskimääräinen tilavuus hehtaaria kohden olisi lisääntymässä: kitu- ja joutomaa mukaan luettuna keskitilavuus on tällä hetkellä 178 m³/ha, ja suunnitelmakauden lopulla se olisi 190 m³/ha. Tämä on seurausta virkistymetsien hakkuiden vähäisyydestä ja yleensäkin vanhojen metsien maltillisesta uudistamisesta, jolloin metsien kasvuun ja hiilinieluun ei tule suurta aukkoa kerralla, ja toisaalta uutta puustoa autetaan kasvuun niin, että syntyy elinvoimaista ja hyväkasvuista nuorta metsää.

Vihdin kunnan metsien hakkuutulot kaudella 2025-2034 tulevat suunnitelman mukaan olemaan keskimäärin noin 109 000 euroa vuodessa ja hoitotöiden kustannukset keskimäärin 15 000 euroa vuodessa. Euromääräiset arviot perustuvat metsäsuunnitteluohjelman käyttämiin keskimääräisiin puun pystykauppahintoihin ja tyypillisiin metsänhoitotöiden kustannuksiin. Riippuen toteuttajasta metsänhoidon kustannus voi olla suurempikin.

Suunnitelma on laadittu käyttäen Sitowise Oy:n Foresta-sovellusta, joka on metsäsuunnitteluun ja metsävarojen hallintaan kehitetty järjestelmä. Sovelluksella voi mm. tulostaa teemakarttoja ja raportteja eri tarpeisiin, muodostaa leimausselosteita

suunnitelluista hakkuukohteista ja lähettää metsänkäyttöilmoitus sähköisesti. Foresta on yhteensopiva keskeisimpien metsäalantoimijoiden järjestelmien kanssa.

Suunnitelman hyödyntämisessä on ensiarvoisen tärkeää toimenpiteiden ja puustotunnusten päivittäminen sitä mukaa kuin toimenpiteitä tehdään sekä vuosittainen kasvunlaskenta. Jos toimenpidekuvion raja on eri kuin tässä suunnitelmassa esitetty, tulee kuvio rajata uudelleen. Täsmällisesti tehtyjen päivitysten myötä metsävaratieto pysyy ajan tasalla, eikä kalliille kaikkien kuvioden maastoinventoinnille ole tarvetta suunnitelmakauden 2025-2034 jälkeen. Suunnitelman pohjalta on mahdollista toteuttaa tarkempi hiililaskenta, joka sisältää metsäkuvioittain puuston ja maaperän hiilen nykyisen määrän sekä hiilivaraston kehitysennusteen.

Vihdissä 30.10.2024